

dat pedig 485 román telepes családnak adtak.

1848-ban az urbériség eltörlése a telkes gazdákon segített, az 1920. évi földbirtokreform viszont a zsellérség sorsán enyhített. Ez a két nagy társadalmi reform azonban még nem oldotta meg a vidék minden társadalmi kérdését. A telkes gazdák már is felosztják gyermekeik között földjeiket s így egyre alig jut 4-6 hold, a zsellérek pedig alig tudnak gyermekeiknek 0.5-1 hold földet hagyományozni. Ugyanakkor a városi munkanélküliek lehetetlenné teszik a városba települést s amellet a faluban eladásra kerülő földeket pár egykézű zsirosgazda vásárolja fel. Érthető, hogy ebben a légkörben a társadalmi élet új tünete jelentkezik: a sváb-magyar nemzetiségi harc.

Az új viszonyok a szatmári telepes falvakat asszimilációs folyamatuk közben érték. Míg a nagykárolyi járásban az asszimilációt szinte befejezett ténynek lehetett tartani, addig a Bükkhegységben e folyamat alig kezdődött meg. A román főhatalom első éveiben a bükkhegységi falvakban német nyelvű tanítást vezetnek be a lakosok kérelmére. Az 1920. évi népszámlálás a telepések leszármazottait etnikai alapon németeknek veszi, mire megalakul Nagykárolyban a sváb népiroda (*Gauamt*), mely sajtóval (*Mitteilungen*, *Schwabenpost*), iskola politikával nemcsak a svábul beszélők kulturális felemelését, de a már elmagyarosodott svábok visszasvábotását is céljául tüzte ki. Ebbe a vonalba esik a nagykárolyi gimnázium német szekciója is. A sváb mozgalom eleinte inkább a szervezetlen zsellérség rétegében keresett talajt, a nagy német imperializmus előretörésével azonban a suly áttevődött a magygzdák rétegére. 1932-ben sok harc után minden község felekezeti iskolájába bevonul a németnyelvű tanítás s csak a mult év (1938) elején indult meg a magyar nyelvű községek felekezeti iskoláiban a magyar nyelvű tanítás.

FEKETE FERENC: A NYUGALOM HAJÓJÁN

*Igen, én rossz korban születtem:
roppant erejű tömegek
zuhanó, fojtó-sodru árral
zubognak át fejem felett;*

*minden percben elseperhet
agyon nyomhat e barna ár,
ha vele uszom: elfáradok,
ha elrejtőzném: megtalál.*

*Egy idő óta bárkára szálltam,
bárkám neve: a nyugalom.
Tajtékozzanak a habok alattam
felülről kormányogatom*

*s míg rohanok éles szirttek,
kavargó örvények között,*

*mint a nagyon bölcsék és nyugodtak
még e száguldásnak is örülök,*

*a perceket jó mélyre szívom,
mint dohányos, füst felleget,
kiélvezem a porcikáit
és távoli ködbe sem lesek.*

*Hazám és rendem ez a bárka,
az egyetlen, mi biztos itt
s koporsónak is jó lesz majd,
ha jön egy hullám s felborít.*

MOZIJÁTÉK A DINNYEHÉJBEFÖTTTEL

Irta: KÖVES MIKLÓS

Tényleg jobb volna már talán, ha az ember egy időre a fülét is befoghatná. Mindennap, mindennap hallani valami ujat. És mi történik? Az ember valamit hall, nem érti, felindul, elgondolja az eshetőségeket, szóval elveszti a fejét.

Mindennap, mondom, nincs olyan nap, hogy valamit ne hallanék. Tegnap például: Este van már, fáradt vagyok, hazafelé tartok, egész nap jártam a kenyér után, de semmi se történt és gondolom: így is jó, hazamegyek, nyugodtan lefekszem, alszom rá egyet és nem törődöm semmivel. Most mindjárt villamosra is ülhetnék, gondolom, de sajnos, még ezen az uccán végig kell mennem, hogy megvegyem a Popovicsnál feleségemnek a dinnyebeföttet, tekintve hogy hetek óta kívánja már a dinnyebeföttet és meghagyta, hogy sehol máshol, mint Popovicsnál ne vegyem. Nem szép tőle, gondolom, hogy amikor kenyérre is alig telik és jól tudja, hogy mennyit járok egész nap, még ezt is megkívánja és gondolom, ha nem ismerném, azt hihetném, hogy szándékosan járhatja velem az időt, hogy közben esetleg a Szentkirályival sétálgathasson... És akkor szembejön valaki és elmondja a legujabbat:

— Hallotta a legujabbat? — Nem vagyok kíváncsi, — mondom, — nekem így is elegendő van már.

— Hát nem olvasta a plakátokat — folytatja ő. Nem, — mondom, — micsoda plakátokat. — Jelentkezniük kell, kérem, — mondja ő, — az intellektuális munkanélkülieknek jelentkezniök kell. — Szent Isten, — mondom, — hát ez mi megint? — Semmi, — mondja, — összeirnak bennünket. — Össze? — mondom, — de miért?! Kitért a háború? — Nem, mondja, azt nem mondhatom, de nem is azért írják össze magát, hogy segítsenek magán. Efelől nyugodt lehet, nem fogják Önt fejbevágni egy nagyobb pénzösszeggel. — Hát akkor miért teszik? Mit akarnak? — Semmit, — mondja. — Okvetlenül kell mindig akarni valamit? Legfennebb, mondja, közmunkára rendelnek majd ki bennünket. — Erre hidegem lett, éreztem, hogy fejem izzadni kezd. Ej, hát hagyjon engem az ilyenekkel, mondom, és a faképnél hagyom.